

פרשת בלק

מה טובו אוהלך יעקב משכנותך ישראל (כד, ה)

בגמ' (סנהדרין קה, ב) אמרינן אמר רבי אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה ופרש"י כל הברכות של בלעם חזרו לקללה כמו שהיה כוונתו מתחילה, חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות, ואמרינן בגמ' לעיל דהיינו שבלעם ביקש לומר שלא יהיה להם בתי כנסיות ובתי מדרשות וע"ז אמר מה טובו אוהלך יעקב, וברכה זו דמה טובו אוהלך יעקב נשאר לברכה, שנאמר בפרשת כי תצא (דברים כג, ו) ויהפך ה' לך את הקללה לברכה כי אוהלך ה', ודרשינן קללה ולא קללות אחת מן הקללות הפך לברכה שלא חזרה לעולם לקללה, משא"כ כל הברכות שברך לישראל חזרו לקללה כאשר היה בלבו לקללם, ויש להבין באמת מדוע דוקא ברכה זו לא חזרה לקללה ומ"ש משאר ברכות.

וביערות דבש (ח"ב דרוש ג') מבואר דבלעם ידע שכל העולם קיים על התורה והתפלה, ואף אומות העולם יש להם קיום על ידי זכות תורה ותפילה כי היא תכלית העבודה לה', ולכן לא היה ליבו שלם לקללם באמת לבטל הבתי כנסיות והבתי מדרשות כי זה קיום גם כן לאומות העולם, והרי היה חפץ בקיום אומות העולם, וזה הרי טובה לאומות העולם, וע"כ אף כשרצה לקלל לא היה בלב שלם ואדרבא בלבבו היה שיתקיים ולכן לא חזרו, משא"כ שאר הברכות.

וע"פ זה יש לפרש הכתוב והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי וגו' כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים, דלכאורה לעתיד לבוא מה יהיה צורך בעבודת התפילה, וכהיום שמתבוננים הרבה חלקי תפילה הם תקע בשופר גדול וכו' ולירושלים עירך, את צמח וכו' שיבנה ביהמ"ק במהרה בימנו וכו' וכן ע"ז הדרך בכל ענין וענין, וא"כ מה יהיה התפילה לעתיד לבוא ויהיה הכל בשל"ו בלי צרה כלל.

אלא שגובה מעלת התפילה שזה הקיום לכל העולם, ואף אם בני"י לא יהיה זקוקים לזה ויהיה להם כל ההשפעות טובות מלמעלה ורב טוב לבית ישראל, מ"מ יהיה צורך בתפילה לקיום בעולם, ולשאר אומות העולם (שהיו באותו זמן גרים גרורים או שאר דיעות במפרשים).

וזשה"כ והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפילתי וגו', וא"ת על מה יהיה צורך בעבודת התפילה בזמן אשר דורשי ה' לא יחסרו כל טוב, לזה אמר כי ביתי בית תפילה לכל העמים, דכוח התפלה עצום מאוד ויש בה צורך לקיום העולם, וביתי יהיה בית תפילה לצורך קיום כל העמים שכל העולם כולו נידון בזכות ובכח תפילות בני ישראל וכמ"ש היערות דבש זי"ע.

ומכ"ק מו"ח אדמו"ר הגה"ק מקלויזנבורג זי"ע שמעתי פעם לפרש ע"ד דברי היערות דבש דאם לא כיון בלב שלם לקלל לא היה הקללה חל, ובזה פירש מ"ש רש"י עה"פ (לעיל כב, כ) אם לקרוא לך באו האנשים קום לך אתם וגו' ופרש"י אם הקריאה שלך וסבור אתה ליטול עליה שכר קום לך אתם, ולכאורה אינו מובן דמאי נפק"מ, אלא כוונתו הפסוק דאם כל כוונתם כסף, א"כ אתה יכול לקלל זה ממילא לא יזיק כלום, אם כסף זה מה שעומד לך בראש א"כ אתה יכול ללכת ולקלל דבין כך ובין כך לא ישפיע שום דבר.

מקור: רבי דב וויס שליט"א